

Швец В.В., к.т.н., доц.; Кашканов В.А., к.т.н., доц.; Адамчук О.М., студент

ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ ВПЛИВ КОЛЬОРОВОЇ ГАММИ ВУЛИЦІ НА ВОДІЯ

Проведено аналіз впливу кольорової гамми вулиці (на прикладі вулиці Соборної м. Вінниці) на людину та визначення колористичних рішень в архітектурі вулиці, які викликають специфічні психоемоційні реакції у водіїв транспортних засобів.

Колір здавна був одним із найважливіших елементів, що впливає на психологічний стан людини. Саме колір є одним з потужних факторів, що формують комфортне візуальне середовище. Сучасними вченими психологами встановлений факт прямого впливу кольору на психофізіологічний стан людини, її самопочуття, працездатність і активність, а також вегетативну нервову систему, яка відповідає за діяльність внутрішніх органів [1]. Особливого значення це набуває в тому випадку, коли людина сидить за кермом автомобіля, а значить керує матеріальним об'єктом, що потенційно несе підвищену небезпеку для самого водія та оточуючих.

Основним призначенням кольору є формування у людини певного психологічного стану. Сама концепція кольору була вироблена Гете: темні кольори заспокоюють, світлі збуджують. Кольори можуть чинити фізичний (швидкоплинний) і психічний (при довгому спогляданні на певний предмет) вплив. Кольори сприймаються через асоціацію, наприклад - синій - холодний. Від органу зору сприйняття кольору переходить на інші органи і доходить до тактильних відчуттів. Колір впливає на кров'яний тиск - він підвищується при сприйнятті від синього і зеленого до жовтого і червоного (в сукупності і окремо), можна спостерігати зворотній процес при зворотному представленні. Також треба звертати увагу і на вплив кольору на форму об'єкту - одні кольори поглинають форму (жовтий, білий), інші навпаки поглинаються (синій, чорний).

Саме з цим пов'язане використання кольорів для дорожніх знаків – застерігаючих (червоних), інформуючих та рекомендуючих (синіх). Червоний колір не тільки для людей є символом небезпеки. А імовірність дорожньо-транспортної пригоди - це суттєва небезпека. Зелений колір, навпаки, на психологічному рівні сприймається як сигнал дозволу дії. Жовтий колір є проміжним і використовується для того, щоб звернути увагу учасників дорожнього руху на зміну ситуації на дорозі. Комбінація червоного, жовтого і зеленого дає нам звичний для всіх світлофор, який також є елементом регуляції дорожнього руху.

Метою даної роботи є аналіз впливу кольорової гамми вулиці на людину та визначення колористичних рішень в архітектурі вулиці, які викликають специфічні психоемоційні реакції у водіїв транспортних засобів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

- виділити основні аспекти дослідження колористики вулиці;
- визначити вплив кольорів архітектурних форм на водія;
- провести аналіз колористики на прикладі вулиці Соборної, м. Вінниця.

Сучасне міське будівництво перестало бути монотонним, активний колір якого використовується без зв'язку із загальною картиною забудови. Теоретичні розробки в напрямку синтезу кольору та архітектури рідко знаходять своє втілення в рамках загальної картини міста. Це створює необхідність в розробці нових систем і методів вирішення питань колористики і архітектури, освітлення різних проблем цієї теми.

Аналіз міського середовища показує, що у сучасних капіталістичних взаємовідносинах у зв'язку зі швидкими змінами соціально-економічних умов, в колористичне оформлення вноситься елемент хаотичності, більшою частиною за рахунок торговельних павільйонів, рекламних об'єктів, безсистемного вечірнього освітлення і т. д. Хаотичність міського середовища та монотонність є результат механістичного панування

типової архітектури. Це, як правило, викликає негативну емоційну реакцію, особливо у водіїв, які сприймають зміну об'єктів та їх кольорів набагато швидше, ніж звичайні пішоходи.

Вагомим фактором необхідності аналізу кольорової гами вулиць є щільність їх забудови. Справа в тому, що місто, а особливо старі квартали, мають високу інтенсивність забудови. Вузькі вулиці щільно прилягають до відносно високих будівель, а вузькі тротуари та відсутність дерев не дозволяють виконати психологічне розмежування елементів, які стосуються правил руху дорогою та які їх не стосуються. В таких умовах дорожні знаки та регулювальні пристрої часто читаються на фоні кольорових будівель, що в деяких випадках ускладнює та погіршує їх сприйняття.

Інший аспект впливу кольору будівель на водія – це вплив кольору об'єкту на відчуття відстані до нього. Наприклад, відстань до будівлі, пофарбованої в темний колір (в чорний або синій), переоцінюється, тобто він здається водієві далі, ніж це є насправді, а відстань до об'єкта, що пофарбований в світлі тони (особливо в жовтий і червоний колір), навпаки, недооцінюється. Відзначено, що рух по відношенню до об'єктів з темним забарвленням здається більш повільним, ніж насправді. Саме цим пояснюється те, що автомобілі, пофарбовані в темні тони, частіше за все попадають в аварії також з автомобілями темного забарвлення.

Хоча кольорова гама будівель достатньо різноманітна, все ж таки вона характеризує всю споруду, а значить створює цілісну і гармонійну, в певному секторі огляду водія, картину. Набагато гірша ситуація виникає з рекламними вивісками, якими заповнені вулиці. Центральна вулиця міста Вінниці не є виключенням. Велика кількість невеликих офісів та фірм, а також бажання їх власників заявити про своє існування приводять до того, що реклама розміщується на всіх найпомітніших місцях. Таким чином, рекламні білборди перетворюються в проблему для жителів, а найбільше потерпають саме водії – яскраві картини відволікають від дороги і можуть стати причиною аварій. Крім яскравих кольорів чималу небезпеку несе і сам зміст реклами. Мова зображень і текстів на рекламних щитах здатна викликати сильну емоційну реакцію, яка стосується і здатності керування транспортним засобом. В таких умовах читання дорожніх знаків перетворюється у проблему, особливо для тих водіїв, які незнайомі з дорогою і в місті вперше.

Крім рекламних щитів іноді заважають водіям і яскраві світлові вивіски на будинках. Так, в нічний час доби зелене миготіння реклами аптеки, розташованої на вулиці Соборній, багато здалеку приймають за сигнал світлофора, що, природно, загрожує виникненням аварійних ситуацій.

Вибір кольору виконується з врахуванням призначення умовної споруди. При проектуванні громадської споруди торговельного чи розважального призначення кольорова гама може бути на контрастних співвідношеннях кольорових поверхонь (рис. 1). Такі кольорові рішення також відіграють певну рекламну роль і викликають реакцію наближену до звичайної реклами, але в набагато меншій мірі.

Для будівель адміністративно-ділового призначення обирають більш спокійну вирішену на нюансах відношеннях гамму (стінові конструкції: холодні тони скла – сині, голубі та сірі, каркас споруди може мати по відношенню до фасадних систем контрастний колір – білий, світло-сірий чи охристий) (рис. 1). Сірі та темні скляні конструкції викликають нейтральні психоемоційні відчуття, які в похмуру погоду можуть переходити в дещо гнітючі емоції.

В екстер'єрі вул. Соборної також застосовують більш теплу кольорову гамму: жовтогарячі, червоні, жовті та на контрасті з ними можуть бути введені і холодні сині та холодні зелені кольори. Слід зауважити, що в елементах будівель розмаїття кольору не нараховує більше 3-5 різних кольорів та їх відтінків (рис. 2). Вплив таких кольорів на водія заспокійливий, піднесений. Крім того, такі об'єкти слугують гарними орієнтирами в міській забудові, що позитивно сприймається водіями.

Рис. 1 – Кольорова гамма зразків сучасних архітектурних споруд м. Вінниці

Формоутворюючі властивості кольору при проектуванні стосуються взаємодії пластики поверхні та кольору: холодні кольори зорво віддаляють поверхні від глядача, а теплі – наближають поверхні. Ці прийоми також часто використовуються при оформленні вулиці.

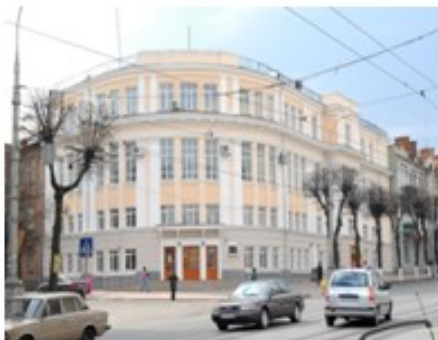

Рис. 2 – Кольорова гамма зразків історичних пам'яток архітектурного мистецтва міста Вінниці

Загалом кольорова естетика Вінниці є досить привабливою. Правильний підбір кольорової гамми у архітектурних рішеннях утворює комфортну на привабливу атмосферу міста, яка викликає у водіїв почуття затишку та спокою.

На сьогоднішній день існує проблема гармонізації та впорядкування колористичних рішень вулиць міст, в тому числі це стосується і вулиці Соборна, вирішення якої сприяє

створенню психологічно комфортної, функціонально-обґрунтованої і гармонійної за колірним рішенням обстановки всім учасникам дорожнього руху.

Колір активно і багатопланово бере участь в нашому житті і має сильний вплив на водія, оскільки динаміку зміни кольору він сприймає значно швидше, ніж пішоходи. Крім того, колір відіграє для нього більш важливу роль, оскільки служить допоміжним фактором інформування водія про правила руху.

Таким чином, можна відзначити, що вулиця Соборна має різноманітну кольорову гамму архітектурних форм, при чому найбільш строкате забарвлення мають саме рекламні об'єкти, які займають значні площі в загальній картині вулиці. Поряд з цим необхідно відмітити, що чисельність рекламних щитів скорочується і міська влада намагається боротися з цією проблемою.

Специфіка архітектурних об'єктів вулиці Соборної як центральної вулиці міста полягає в тому, що вона проходить через історичний центр міста, отже на ній знаходяться переважно історичні будівлі, які пофарбовані в спокійні пастельні кольори. Такі кольорові гами будуть викликати у водіїв спокійні врівноважені емоції. Однак не всі будівельні комплекси нашого міста збудовані на основі правильно визначеної кольорової гамми, в тому числі це стосується занедбаних будівель, які знаходяться в процесі реставрації. Це в деякій мірі порушує гармонійне і цілісне сприйняття нашої центральної вулиці.

Список літературних джерел

1. Алексеева Т. Психологический подход в цветовом архитектурном моделировании / Алексеева Т. // Колористика города (материалы Международного семинара). – М., 1990. – Т II. – С.15-17.

2. Ефимов А.В. Колористика города / Ефимов А.В. - Москва, 1990. - 272 с

3. Беббит Эдвин Д. Принципы света и цвета. Сила цвета. / Беббит Эдвин Д. – К : Вища школа, 1996. – 423 с.

4. Луценко Е. В. Адаптивная семантическая информационная модель прогнозирования рисков совершения ДТП / Луценко Е. В., Коржаков В. Е. // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 4: Естественно-математические и технические науки . 2008. №4. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/adaptivnaya-semanticheskaya-informatsionnaya-model-prognozirovaniya-riskov-sovsheniya-dtp> (дата обращения: 14.04.2015).

5. Коржова А. В. Применение методов физического и психологического регулирования скорости движения транспортных потоков в городах / Коржова А. В., Кот Е. Н. // Научно-технический сборник. Коммунальное хозяйство городов. – 2006. – С. 257-264.

6. Проблемы активации психофизиологических функций внимания и периферического зрительного восприятия цветовых аналогов светофора / Сосин И. К., Чуев, Ю. Ф., Гончарова, Е. Ю. и др. // Український вісник психоневрології. – 2012. – №. 20, вип. 3. – С. 225-225.

7. Робежник Л. В. Повышение комфортности городской среды средствами архитектуры и дизайна. Скандинавский опыт //Материалы конференции «Искусствоведение, архитектура и строительство. Градостроение и ландшафтная архитектура». – 2012. – Т. 2013. – №. 2011.

Швец Віталій Вікторович – к.т.н., доцент кафедри міського будівництва та архітектури, Вінницький національний технічний університет.

Каішканов Віталій Альбертович – к.т.н., доцент кафедри автомобілів та транспортного менеджменту, Вінницький національний технічний університет.

Адамчук О.М. – студент кафедри міського будівництва та архітектури, Вінницький національний технічний університет.